

Кадала В.В.,
к. ю. н., доцент,
Голова Юридичної клініки «Правовий захист»
доцент кафедри господарсько-правових
дисциплін та економічної безпеки
Донецького державного університету
внутрішніх справ

ОГЛЯД ПРОБЛЕМАТИЧНОГО ТА СУТНІСНОГО АСПЕКТУ ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Фінансовий менеджмент сучасних підприємств має забезпечувати не лише фінансову незалежність, а перш за все, надавати впевненість керівнику в правильному виборі інструментів управління фінансовими циклами. Таке твердження витікає з того, що сучасні підприємства проводять свою діяльність в умовах воєнного стану, який має доволі значну низку негативних факторів впливу на їх діяльність. Саме в такій ситуації підприємства мають не лише задіяти всі свої можливі внутрішні резерви розвитку, а й приймати виважені, якісні управлінські рішення в системі фінансового управління, яке здатне сприяти формуванню власного фінансового ресурсу.

Доведено, кожне управлінське рішення впливає на фінансовий стан підприємства, або покращує або погіршує його, тому актуалізується проблема фінансового менеджменту так як рівень його ефективності забезпечує формування фінансового ресурсного потенціалу підприємств, сприяє підвищенню продуктивності, здійснює системне накопичування власного капіталу, що в свою чергу, сприяє зростанню конкурентоздатності підприємства, стабілізує економічне становище, дозволяє формувати стратегію розвитку та впроваджувати її.

Проблематичні та методологічні аспекти фінансового менеджменту підприємств постійно знаходять своє відображення в працях науковців, стають предметом вивчення на дискусійних платформах різного рівня, обираються напрямком дисертаційних та монографічних досліджень, що вказує на сучасність та актуальність піднятого питання. Серед науковців, які

переймаються питаннями фінансового менеджменту підприємств доцільно відзначити таких як А.Г. Загородній та Г.О. Партин [1], В.В. Коваленко, М.В. Суганяка та В.І. Фучеджи [2], О.Г. Білорус, І.В. Богдан, Т.І. Єфименко та В.В. Ковтунець[3] та інші. У своїх працях науковці висвітлюють різні напрямки вирішення проблем фінансового менеджменту підприємств, проте саме розуміння його сутнісного змісту як понятійної категорії для підприємств, які функціонують в умовах воєнного стану не висвітлено, а, як наслідок, виникають проблематичні аспекти в системі прийняття більш реалістичних та дієвих фінансових рішень.

Необхідно підкреслити, що в умовах воєнного стану, фінансовий менеджмент підприємств повинен враховувати ризики та нові можливості, бути гнучким й оперативно реагувати на ситуацію, що постійно змінюється, маючи заздалегідь пророблені варіанти для можливих альтернативних ліній її розвитку.

Ми погоджуємося з позицією О.В. Олійник та Г.С. Морозова [4] стосовно того, що «...за нормальних умов головною метою фінансового менеджменту можна вважати забезпечення максимізації добробуту власників підприємства в поточному та перспективному періоді, раціональне використання ресурсів для створення ринкової вартості, здатної покрити всі витрати, пов'язані з використанням ресурсів, і забезпечити прийнятний рівень доходів на умовах, адекватних ризику вкладників капіталу».

Нагадаємо, понятійну категорію «менеджмент» можна розглядати з трьох сторін: як систему економічного управління, як орган управління (апарат управління), як форму підприємницької діяльності. При цьому, менеджмент (англ. Management – управління) в загальному вигляді можна визначити як систему економічного управління виробництвом, яка включає сукупність принципів, методів, форм і прийомів управління.

За результатами проведених досліджень можна констатувати той факт, що науковці розглядають, у більшості випадків, понятійну категорію «фінансовий менеджмент» з трьох позицій: система принципів, методів, засобів і форм

організації грошових відносин підприємства, спрямована на управління його фінансово-господарською діяльністю; діяльність підприємства, спрямована на управління фінансами, що передбачає використання різних прийомів, методів і засобів для підвищення прибутковості і мінімізації ризиків; процес управління формуванням, розподілом і використанням фінансових ресурсів суб'єкта господарювання та оптимізації обігу його грошових коштів.

Натомість, у теоретичному аспекті науковці пропонують розуміти понятійну категорію «фінансовий менеджмент» як систему розробки і реалізації управлінських рішень щодо формування, розподілу і використання фінансових ресурсів підприємницьких структур і організацій, обігу їх грошових коштів. Однак, І.С. Лапіна та О.М. Гончаренко [5] вважають, що фінансовий менеджмент представляє собою вид професійної діяльності з управління фінансово-господарською діяльністю підприємств.

У свою чергу, К.В. Васьківська та О.А. Сич [6] стверджують, що фінансовий менеджмент або управління фінансами, полягає в діях з придбання, фінансування і управління активами, спрямованих на реалізацію певної мети.

Доволі змістовне та розширене визначення даної категорії наводять О.О. Непочатенко та С.А. Пташник [7] розуміючи її як «...комплексну систему принципів і методів розвитку і реалізація управлінських рішень, спрямованих на формування, розподіл та використання фінансових ресурсів підприємства та організації його грошей потоків з метою досягнення оперативно-тактичних та стратегічних цілі».

На основі проведеного теоретичного дослідження ми дійшли висновку, що на сьогоднішній день підприємства потребують осучаснення змістовності понятійної категорії «фінансовий менеджмент», яку пропонуємо визначати як комплекс способів і прийомів управлінського фінансового циклу, розробленого з урахуванням принципів грошових відносин та встановленого рівня економічного ризику, який притаманний надзвичайним умовам їх функціонування.

Перевагами такого тлумачення понятійної категорії вважаємо:

висвітлення взаємозв'язку між фінансовим циклом та способами і прийомами управління;

обов'язковість врахування принципів грошових відносин при розробці системи управління фінансовим циклом;

зазначено доцільність встановлення та врахування при розробці управлінського фінансового циклу рівня економічного ризику, що підвищить реалістичність поставлених завдань фінансового розвитку в надзвичайних умовах їх функціонування.

Як підсумок проведених досліджень можна зробити ряд висновків. По - перше, сучасні підприємства функціонують в умовах воєнного стану, який породжує негативні фактори впливу. По-друге, зміна умов господарювання підприємств вказало на необхідність осучаснення змістовності сегментів фінансового управління. По-третє, розуміння фінансового менеджменту підприємств, в умовах воєнних дій в країні, має охоплювати ключові елементи: управління фінансовим циклом, принципи грошових відносин, рівень економічного ризику та надзвичайні умови їх функціонування. Такий підхід забезпечить більш предметне розуміння фінансового менеджменту підприємств та призведе до прийняття більш реалістичних та виважених рішень.

Література:

1. Загородній А. Г., Партин Г.О. Обліково-аналітичне забезпечення менеджменту підприємства: монографія. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2022. 248 с.
2. Коваленко В.В., Суганяка М.В., Фучеджи В.І. Антикризове фінансове управління в системі суб'єктів економічної діяльності: методи та інструменти оцінювання: монографія. Одеса, 2013. 381 с.
3. Актуальні проблеми фінансового управління: глобальні тенденції і національна практика / [О. Г. Білорус, І. В. Богдан, Т. І. Єфименко, В. В. 193 Ковтунець]; за ред. Т. І. Єфименко. К.: ДННУ «Академія фінансового управління». 2018. 496 с.

4. Олійник О.В., Морозова Г.С. Фінансовий менеджмент: навч. посібник / ХНАУ ім. В.В. Докучаєва. – Х., 2020. – 248 с
5. Лапіна І. С. Гончаренко О. М. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. Одеса: Атлант, 2016. 313 с
6. Васьківська К. В., Сич О. А. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. Львів: «ГАЛИЧ-ПРЕС», 2017. 236 с
7. Непочатенко О. О., Пташник С. А. Фінансовий менеджмент як необхідна складова ефективної системи управління підприємством. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/8_2021/13.pdf